Informasjonsmøte fornøyelsesinnretninger 30. november 2017

Statens **jernbanetilsyn**

SJT statens jernbanetilsyn

Program

Tilsynets rolle *v/ Erik Ø. Reiersøl-Johnsen, direktør*

Tillatelsesprosessen *v/ Ronny Angel Løvstad, overingeniør*

Pause

Tilsynsmetodikk og fokusområder *v/ Bernd Schmid, fagdirektør*

Uavhengig inspeksjonsorgan *v/ Bjørnar Monsø, avdelingsdirektør*

Uhellsrapportering *v/ Kåre Bøklepp, seniorrådgiver ulykkesstatistikk og Marte Steinsund Bjørnsen, juridisk seniorrådgiver*

Tillatelsesprosessen

Lov om fornøyelsesinnretninger

§ 6 Krav om driftstillatelse

«En fornøyelsesinnretning skal ikke tas i bruk før departementet har gitt driftstillatelse.

For søknad om driftstillatelse etter denne loven skal saksbehandlingsfrist være fire uker. Tjenesteloven § 11 andre ledd gjelder ikke for driftstillatelser etter denne loven...»

statens jernbanetilsyn

Kort om prosessen

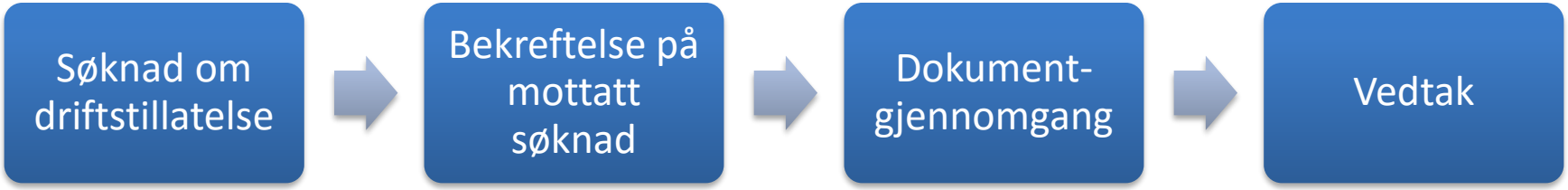

Forskrift om fornøyelsesinnretninger

§ 2-2. Driftstillatelse og varsel ved endringer av betydning for driftstillatelsen

«Drift av fornøyelsesinnretning krever driftstillatelse. Statens jernbanetilsyn gir driftstillatelse etter at søker har godtgjort at alle tekniske og driftsmessige krav er oppfylt.

Flytting av ikke-mobile fornøyelsesinnretninger krever ny driftstillatelse. Ved andre endringer av fornøyelsesinnretninger, skal dette meldes skriftlig til Statens jernbanetilsyn som skal vurdere om endringen er av en slik art at det er nødvendig å søke om ny driftstillatelse. Innretningen skal være merket med innretningsnummer fra Statens jernbanetilsyn»

statens jernbanetilsyn

Bekreftelse på mottatt søknad

SJT gir driftstillatelse etter at søker har godtgjort at alle tekniske og driftsmessige krav er oppfylt

Dokumentasjonsgjennomgang:

- Forsikring og sikkerhetsstillelse
- Akseptabelt sikkerhetsnivå
- Driftsrutiner
- Beskrivelse av vedlikehold
- Krav til konstruksjon

Tivoliloven

§ 8 Erstatnings- og forsikringsplikt

«Virksomheten er uansett skyld ansvarlig for skade forårsaket av fornøyelsesinnretningen.

Virksomheten skal ha forsikring og sikkerhetsstillelse for erstatningsansvar som kan oppstå på grunn av virksomheten. Manglende sikkerhetsstillelse medfører tilbakekall av driftstillatelsen.

Forsikringsselskapet hvor fornøyelsesinnretningen er forsikret, skal varsle tilsynsmyndigheten om bortfall av sikkerhetsstillelsen»

statens jernbanetilsyn

Tekniske krav

§ 2-12 Akseptabelt sikkerhetsnivå

Fornøyelsesinnretning som er konstruert og drives i overensstemmelse med anerkjent standard vil anses å ha akseptabel sikkerhet, med mindre forskriften inneholder strengere bestemmelser. Hvis en fornøyelsesinnretning har risikoaspekter som ikke er inkludert i anerkjente standarder, må disse vurderes særskilt. En slik vurdering skal dokumenteres. Risikovurderinger skal gjennomføres etter anerkjent standard.

Kravene til sikkerhet kan også oppfylles om:

a) virksomheten kan dokumentere at innretningen holder et tilsvarende sikkerhetsnivå som i anerkjent standard, eller

b) innretningen tidligere har blitt ansett for å ha akseptabel sikkerhet, eller

c) innretningen tilfredsstiller kravene i utkast til internasjonal standard.

Driftsmessige krav

- Rutiner før, under og etter drift
- Sjekklister/kontrollrutiner
- Internkontroll, sikkerhetsstyringssystem
- Krav til konstruksjon
- Vedlikehold

Vedtak om driftstillatelse

- Driftstillatelsen gis til virksomhet med org.nr xxx xxx xxx, for type innretning med tilhørende innretningsnummer
- Gebyrklasse
- Henvisning til muligheter for å påklage vedtaket
- Innretningsskilt med innretningsnummer

<u>Viktig å bemerke når en har fått gyldig drifts-tillatelse</u>

§ 2-8.Forbud mot overdragelse o.l.

Driftstillatelse kan ikke overdras, herunder leies, leases, lånes eller på andre måter overlates til andre.

statens jernbanetilsyn

Oppsummering

- Statens jernbanetilsyn gir driftstillatelse etter at søker har godtgjort at alle tekniske og driftsmessige krav er oppfylt.
  - Akseptabelt sikkerhetsnivå
  - Drifts-og vedlikeholdsrutiner

- Virksomheten har ansvaret for sikker montering, drift, vedlikehold og kontroll på risiko for fornøyelsesinnretningen

Tilsynsprosess

Stedlig tilsyn og dokumenttilsyn

statens jernbanetilsyn

Elementer i tilsynsprosessen

- Tilsynsstrategi
- Prioriterte tematiske områder
- Utvelgelse
- Tilsynsform
- Gjennomføring
- Oppfølging

- Årsgebyret skal dekke SJTs kostnader med tilsyn og kostander knyttet til tilsyn som reisekostnader, oppdatering av registre eller administrasjon

statens jernbanetilsyn

Tilsynsprosess

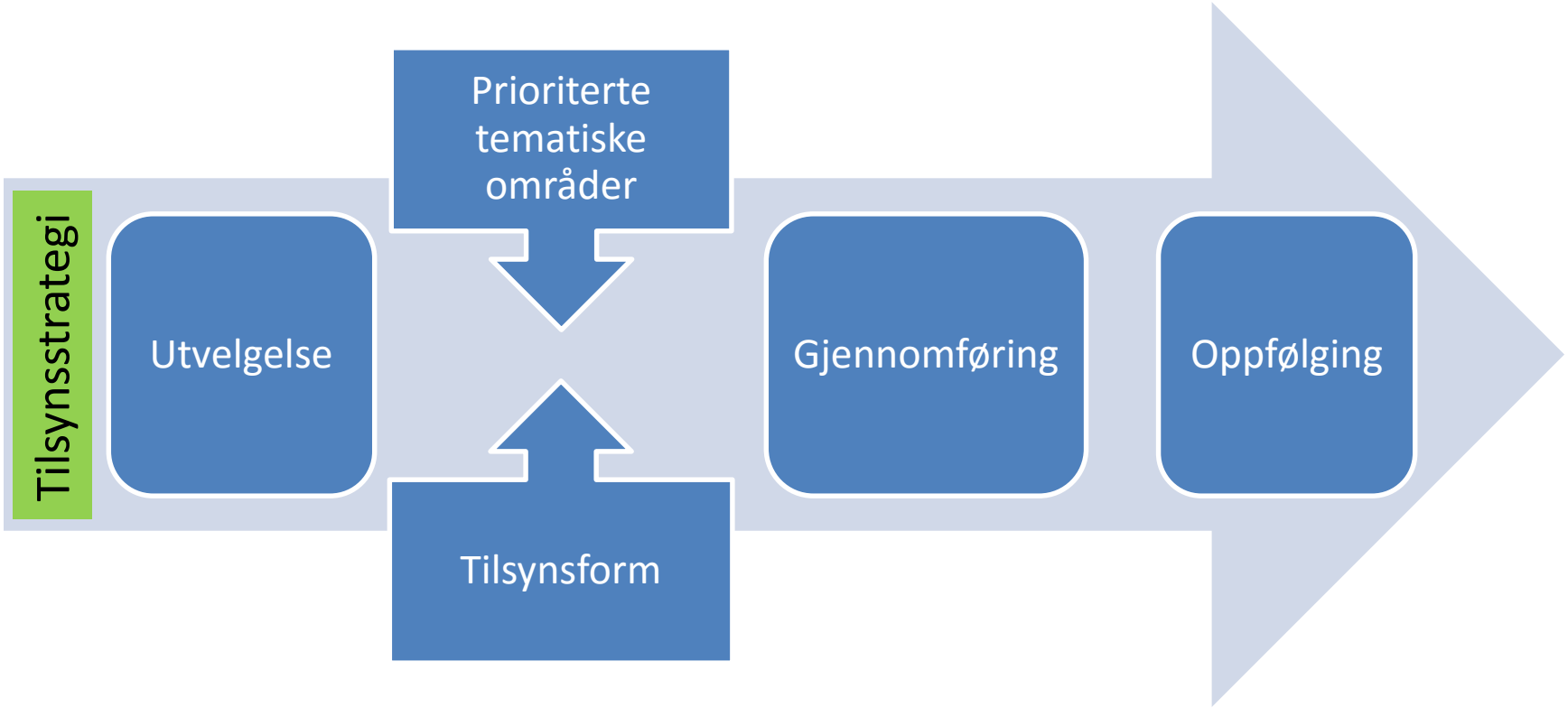

Tilsynsstrategi

- Risikobasert
  - Relativ risiko som virksomheten representerer
  - Alle virksomheter skal underkastes et minimum av tilsyn
- Vektlegging av systemfokus
  - Etablering og etterlevelse av egne bestemmelser
- Tilpasning av tilsynsform
  - Ressursbruk og belastning av tilsynsobjekt
  - I bruk: Stedlig tilsyn og dokumenttilsyn
- Tydelig og effektiv reaksjon
  - Virksomhetene identifiserer bakenforliggende årsaker til avvik
  - Virksomhetene retter tiltak mot årsakene for å hindre at avvik gjenoppstår
  - God veiledning i tilsynssituasjonen og oppfølgingsarbeidet

statens jernbanetilsyn

Tilsynsprosess

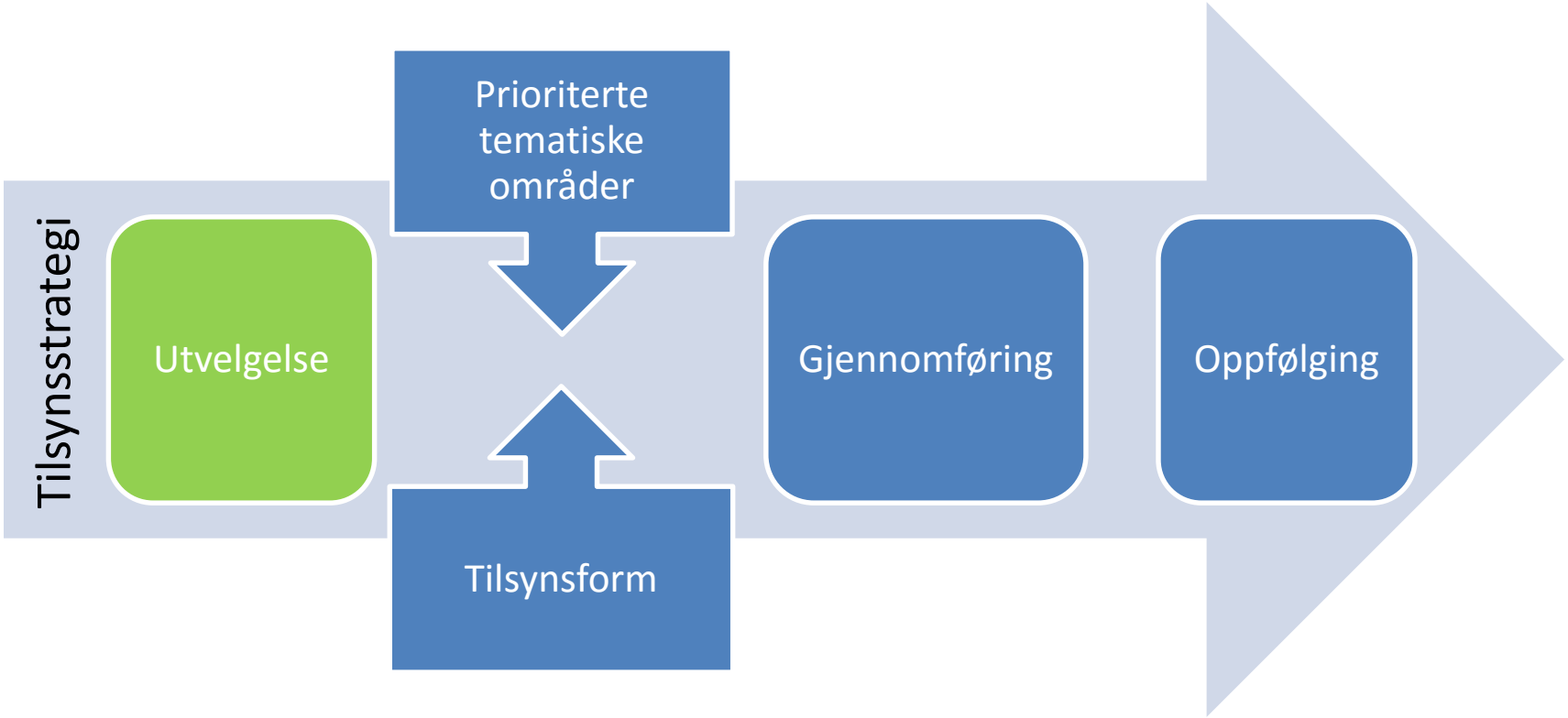

Risikobaserte utvelgelse av virksomheter

Utvelgelsen skjer ved å etablere følgende for hver enkelt virksomhet i denne rekkefølgen:

1. Grunnleggende risikokategori
2. Justert risikokategori
3. Tilsynsprioritet

statens jernbanetilsyn

Grunnleggende risikokategori

- Alle virksomheter tildeles en grunnleggende risikokategori fra 1 (høyest risiko) til 4 (lavest risiko).
- Den grunnleggende risikokategorien en virksomhet tildeles, er knyttet til hvor stor risiko publikum eksponeres for ut fra innretningene til virksomheten, og ikke noe mer.
- En virksomhet med ett pariserhjul med plass til mange passasjerer vil få høyere grunnleggende risikokategori enn en virksomhet med ett hoppeslott.
- Grunnleggende risikokategori forblir uendret fra år til år, med mindre virksomheten avhender eller kjøper innretninger.

Justert risikokategori

- Grunnleggende risikokategori justeres etter kriteriene til høyre.
- En virksomhet som scorer positivt kan justeres ned en eller flere risikoklasser, og omvendt for en som scorer negativt.

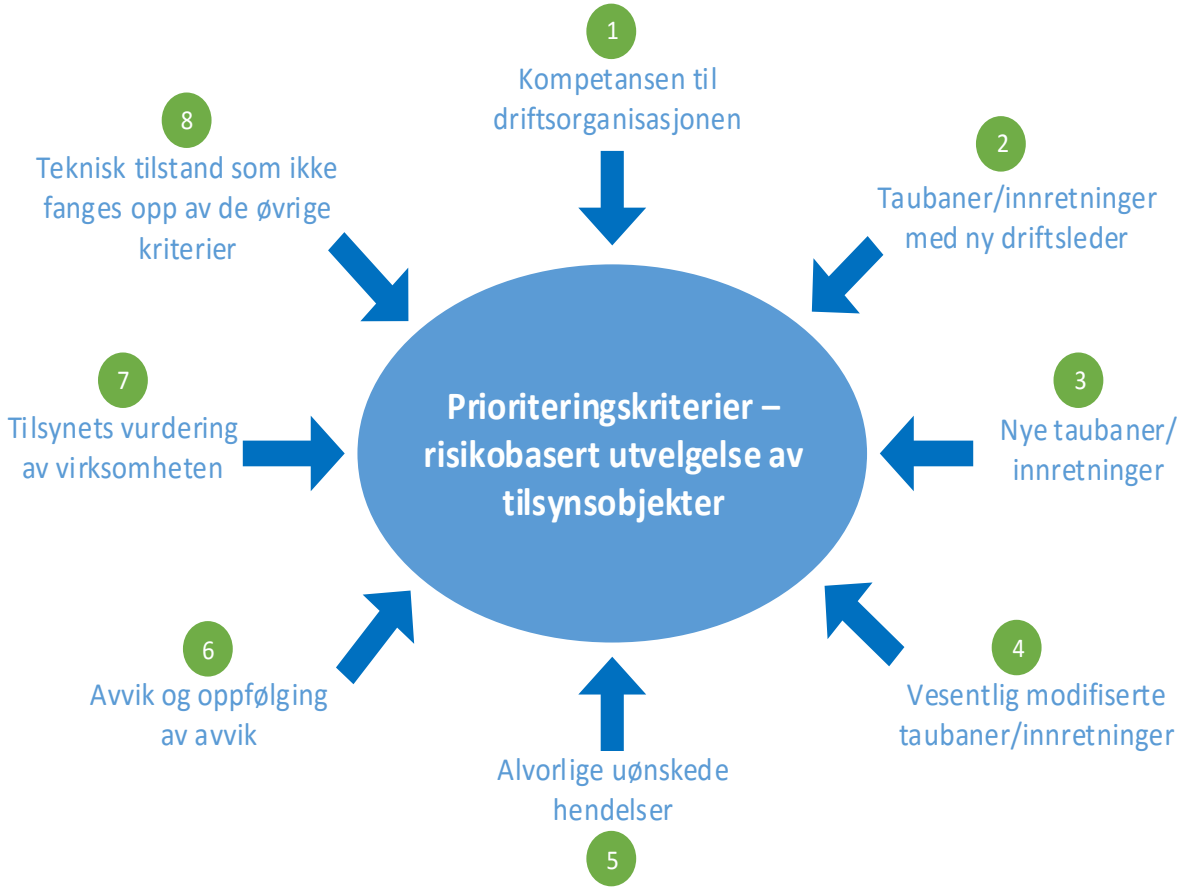

statens jernbanetilsyn

Tilsynsprosess

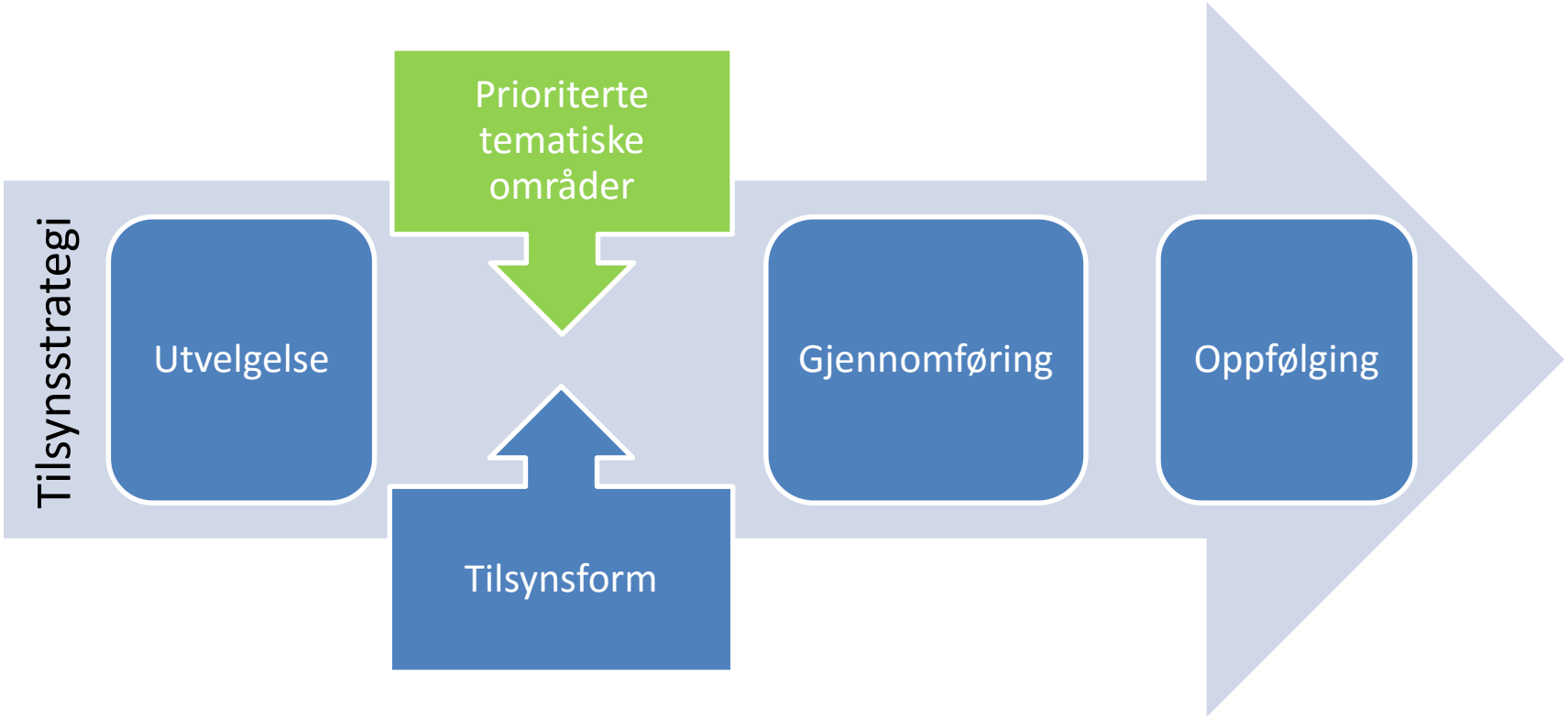

Prioriterte tematiske områder

- Sikkerhetsrapport
  - Samlet kunnskap fra innrapporterte hendelser og ulykker
- Observasjoner fra tidligere tilsyn
- Oppdrag fra Samferdselsdepartement

- For 2017:
  - Drift- og vedlikeholdsrutiner
  - Dokumentasjon av utført vedlikehold
  - Organisering og bemanning
  - Opplæring
  - Evakuering og redning
  - UH rapportering
  - Eventuelle endringer
  - Forsikringsdekning

statens jernbanetilsyn

Ikke planlagte prioriterte tematiske områder

- Kan oppstå f.eks. ved alvorlige ulykker i Norge eller utlandet
- Ved ulykker i utlandet
  - SJT får informasjon via media eller andre uoffisielle kanaler
  - Grunnet manglende felles europeisk regelverk på område har SJT lite kontakt med tilsynsmyndigheter i andre land (situasjon er annerledes for taubaner)
  - SJT forsikrer seg at berørte virksomheter i Norge er kjent med ulykken og har tatt sine forholdsregler
  - SJT kan tilbakekalle driftstillatelser hvor innretningen viser seg å være konstruert slik at de utgjør en fare for skade for brukerne
  - SJT kan tilbakekalle driftstillatelser hvor virksomheten ikke skjøtter sitt ansvar for sikker montering, drift, vedlikehold og kontroll på risiko

Tilsynsprosess

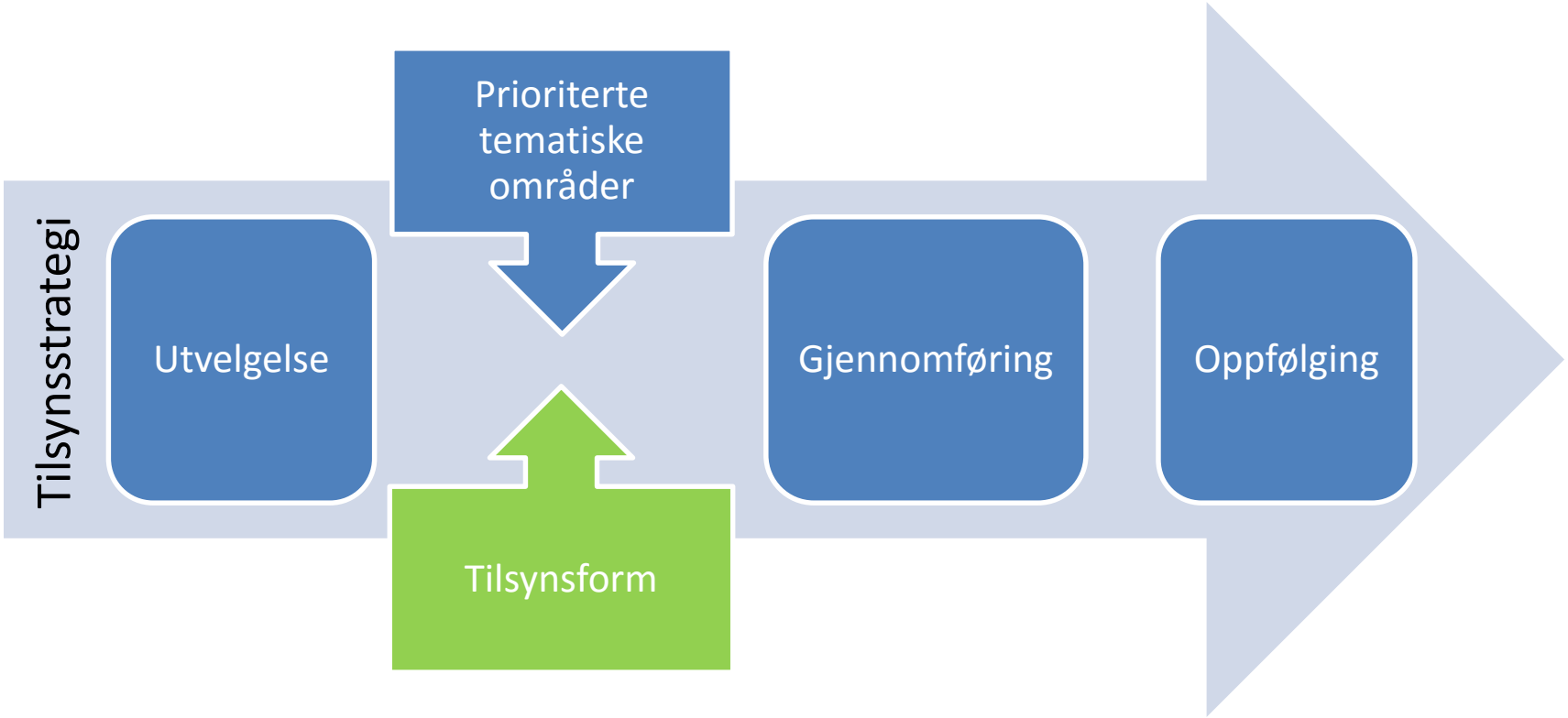

Tilsynsform

- Stedlig tilsyn
  - SJT besøker virksomheten fortrinnsvis når innretningene er i drift
  - Dagsorden og tema for stedlig tilsyn skal være kjent
  - Vi tar stikkprøver i form av
    - Intervju med relevante ansatte
    - Kontroll med driftsforhold eller tekniske forhold ved innretningen
    - Kontroll av dokumentasjon
- Dokumenttilsyn
  - SJT pålegger virksomheten til å oversende dokumentasjon relatert til et tematisk område
  - Kan med fordel gjennomføres utenfor driftssesong
  - Vi går gjennom oversendt dokumentasjon

Tilsynsprosess

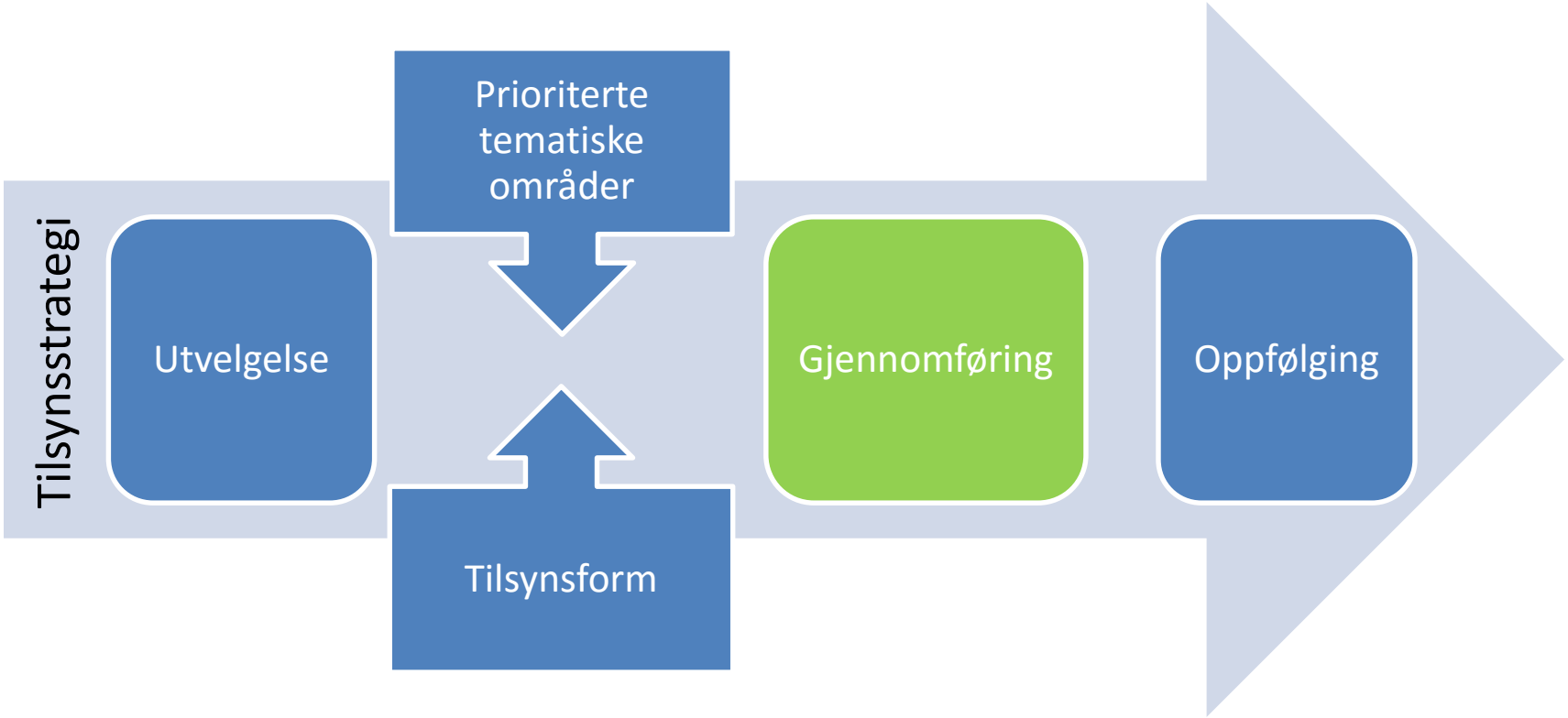

Gjennomføring

- Varsel om tilsyn blir hovedsakelig gitt
- Forberedelse og eventuelt pålegg om oversendelse av dokumentasjon

- Ved stedlig tilsyn
  - Oppstartsmøte – Gjennomføring ihht agenda – Oppsummering
  - Tilsynsbevis skal gjøres kjent og blir vanligvis oversendt samme dag
  - Mulighet for virksomheten til å gi skriftlig tilbakemelding på gjennomført tilsyn

Gjennomføring - Rapportering

- Utkast til rapport
  - Inneholder avvik fra regelverk og varsel om pålegg
  - Virksomheten har mulighet til å kommentere innen 14 dager

- Tilsynsrapport
  - Inneholder avvik fra regelverk og vedtak om pålegg
  - Virksomhet har klagerett
  - Virksomhet har ansvar for utførelse av korrigerende tiltak
  - Tilbakemelding på utførte pålegg kun når det er pålagt
  - Rapporten kan inneholde varsel om sanksjon

Tilsynsprosess

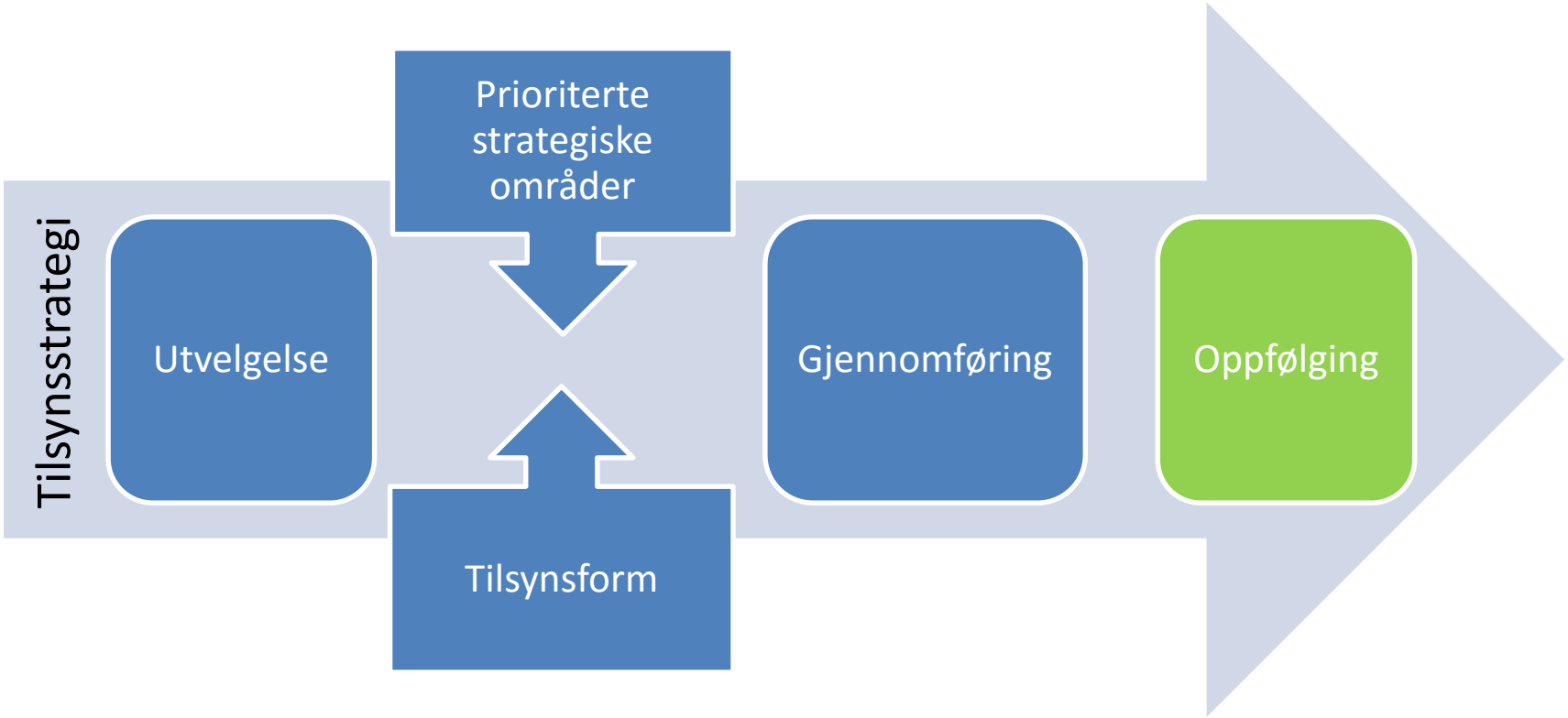

Oppfølging

- Tilsynet vurderer om korrigerende tiltak er tilfredsstillende for å hindre at avvik gjenoppstår
  - Vurdering basert på pålagt tilbakemelding
  - Kontroll ved framtidige tilsyn

- Tilsyn avsluttes
- Hvis virksomheten ikke etterkommer pålegg på tilfredsstillende vis har SJT mulighet til å
  - Kreve ytterligere opplysninger
  - Bruke sanksjonsmidler
  - Innkalle til ledelsesmøte
  - OBS! Tilsynet purrer ikke på virksomheten når tidsfrister ikke overholdes.

statens jernbanetilsyn

Oppsummering tilsynsprosess

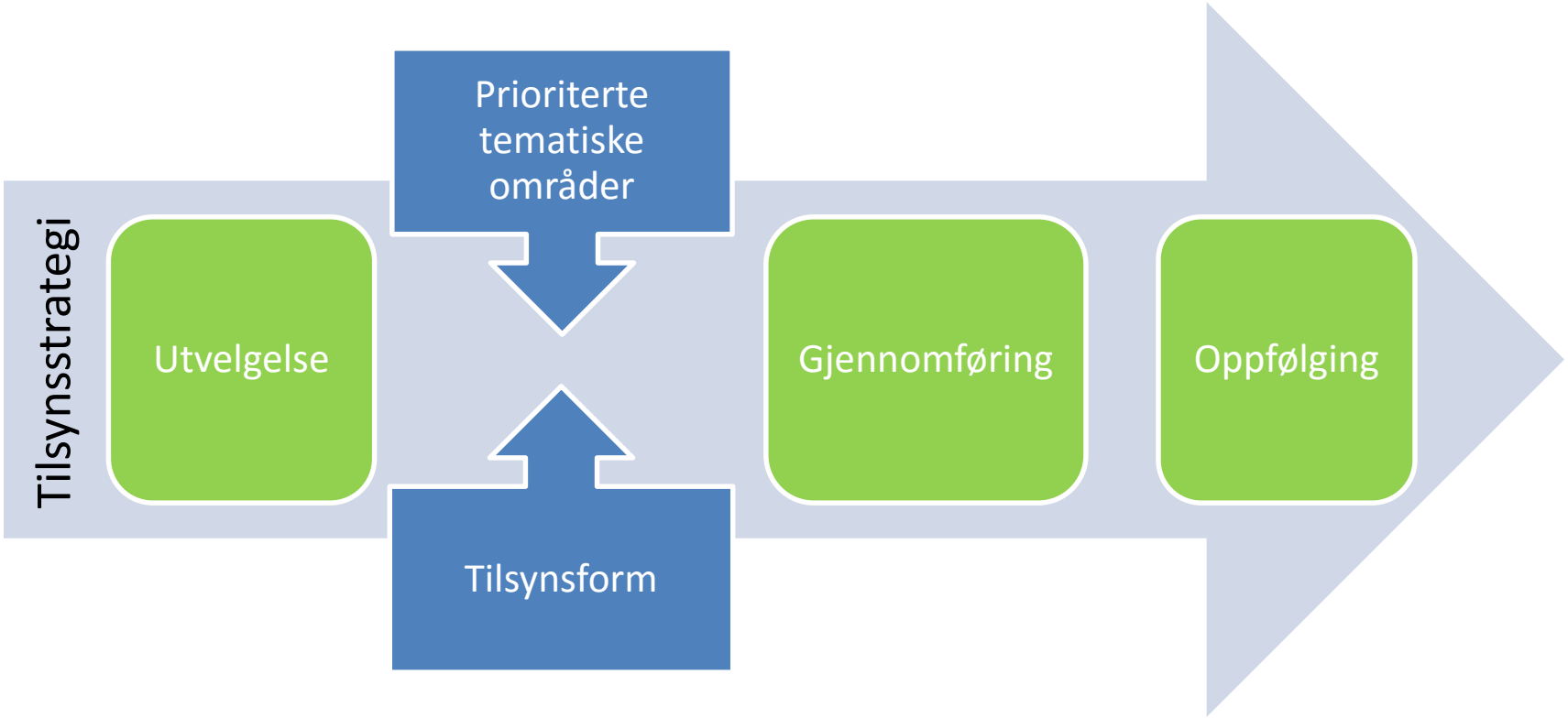

Uavhengig inspeksjonsorgan

statens jernbanetilsyn

Forskrift om fornøyelsesinnretninger

Samferdselsdepartementet 21.06.2017 nr. 907. Ikrafttredelse 01.07.2017

§ 2-13. Krav om bruk av uavhengig inspeksjonsorgan

Virksomheten skal årlig benytte og bekoste uavhengig inspeksjonsorgan for teknisk kontroll av fornøyelsesinnretning. Statens jernbanetilsyn kan kreve at inspeksjonsorganet skal være akkreditert.

For oppblåsbare innretninger er det ikke krav om at inspeksjonsorganet skal være uavhengig.

Inspeksjonen skal omfatte hele innretningen med tilleggsutstyr. Intervallene mellom inspeksjonene skal maksimum være som fastsatt i gjeldende standard eller av leverandør om disse er kortere.

Framgangsmåte og innhold i en teknisk kontroll skal følge reglene i relevant standard.

Statens jernbanetilsyn kan gjøre unntak fra kravet om inspeksjon.

Uavhengig inspeksjonsorgan

- Den enkelte virksomhet har ansvar for sikker drift og gjennomføring av regelverkets krav om uavhengig inspeksjon.
- Om fornøyelsesinnretningen er konstruert og drives i overenstemmelse med anerkjent standard (anses å ha akseptabel sikkerhet, § 2-12) vil standarden vanligvis beskrive drift og inspeksjon. Om dette ikke er tilfellet vil virksomheten i sitt sikkerhets-styringssystem beskrive inspeksjonsbehov.
- Forskriftens krav til intervall gjelder, dvs selv om standarden beskriver lengre intervall enn ett år skal det være en årlig inspeksjon.

Uavhengig kontrollorgan 2

- Statens jernbanetilsyn krever for øyeblikket ikke akkreditering
- SJT har ingen liste over aktuelle uavhengige inspeksjonsorgan. Den enkelte virksomhet er i utgangspunktet sett på som den som best vet hvem som bør benyttes.
- SJT vil bidra med veiledning til forståelse av forskrift. Vil også gjelde krav til uavhengig inspeksjonsorgan.

§ 6-3 Overgangsbestemmelser

- § 6-3 andre ledd:

For virksomheter med fornøyelsesinnretninger hvor det er krav om bruk av uavhengig inspeksjonsorgan, må slik inspeksjon være utført innen to år fra forskriftens ikrafttredelse, dvs. innen 1/7-2019.

Eksempel på grader av uavhengighet

- NS-EN ISO/IEC 17020:2012 stiller krav til de ulike typer inspeksjonsorganer.

Kort oppsummert:

- **Type A:** Inspeksjonsorganet skal være uavhengig av de berørte partene, og det skal ikke engasjere seg i noen aktiviteter som kan komme i konflikt med deres integritet under inspeksjonene. Spesielt skal de ikke være innblandet i utforming, framstilling, levering, installering, kjøp, eierskap, bruk eller vedlikehold av objektene som inspiseres, og kan ikke være en del av en juridisk enhet som er knyttet til slike aktiviteter (dette benevnes som et tredjeparts inspeksjonsorgan).
- **Type B:** Inspeksjonsorganet kan være en del av virksomheten men skal være en adskilt og identifiserbar del av en virksomheten. Det stilles krav til et klart skille mellom ansvaret til inspeksjonspersonellet og personell som er ansatt i andre funksjoner. Inspeksjonspersonellet skal ikke være direkte innblandet i utforming, framstilling, levering, installering, bruk eller vedlikehold av objektene som inspiseres. Inspeksjons-organet kan kun levere tjenester til den organisasjonen som inspeksjonsorganet er en del av.
- **Type C:** Inspeksjonsorganet skal være identifiserbart, men ikke nødvendigvis atskilt del av en organisasjon som arbeider med utforming, framstilling, levering, installering, bruk eller vedlikehold av objekter det inspiserer, men personen(e) som inspiserer skal ikke være involvert i disse aktivitetene. Inspeksjonsorganet kan kun levere tjenester til den organisasjonen som inspeksjonsorganet er en del av.

- Statens jernbanetilsyn kan kontrollere hvordan virksomhetene har sikret seg at inspeksjonsorganet tilfredsstiller kravene i NS-EN ISO/IEC 17020 eller annen relevant standard, bl.a. når det gjelder kompetanse og uavhengighet.

statens jernbanetilsyn

Uhellsrapportering

Hva skal rapporteres?

Forskrift om fornøyelsesinnretninger

§ 2-6. *Rapporteringsplikt om ulykke, alvorlig hendelse og hendelse*

Virksomheten skal rapportere skriftlig til Statens jernbanetilsyn om ulykke og alvorlig hendelse. Rapporten skal sendes Statens jernbanetilsyn så snart som mulig og senest innen 72 timer. Hendelse skal rapporteres til Statens jernbanetilsyn innen 8 dager. Rapportering kan skje elektronisk.

statens jernbanetilsyn

Se sjt.no

Veileder om fareidentifisering for fornøyelsesinnretninger

Utgitt 20.06.2017

Hva bruker tilsynet rapportering til?

- Underlag for vår tilsynsvirksomhet
- Tilbakemelding til bransjen om aktuelle problemer
- Veilede bransjen om hendelser knyttet til sin type aktivitet
- Underlag for offisiell statistikk

statens jernbanetilsyn

Taushetsplikt, tivoliloven § 11

statens jernbanetilsyn

Innledning

- Prinsipp om åpenhet i forvaltningen

- Sikkerhetsbetraktninger

  - Kunnskap om feil og kritikkverdige forhold er viktig for å lære av dem og iverksette tiltak før det skjer ulykker.

  - For å få kunnskap, må personale i virksomhetene tør å varsle om egne og andres feil

- Utvidet taushetsplikt, tivoliloven § 11

statens jernbanetilsyn

Tivoliloven § 11

(1) Enhver som utfører arbeid eller tjeneste for tilsynsmyndigheten, har taushetsplikt etter forvaltningsloven om det de får kjennskap til under utføring av arbeidet eller tjenesten. Forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 6 gjelder likevel ikke.

(2) Personer som nevnt i første ledd har i tillegg taushetsplikt om alle opplysninger som er innrapportert etter § 10. Dette gjelder ikke dersom tungtveiende offentlige hensyn tilsier at opplysningene bør kunne gis videre, eller opplysningene er nødvendige for å forklare årsaken til en ulykke eller hendelse.

Tivoliloven § 11, forts.

(3) Taushetsplikt etter første og andre ledd er ikke til hinder for at opplysningene bringes videre i den grad den som har krav på taushet samtykker, eller dersom opplysningene har statistisk form eller de er alminnelig tilgjengelig andre steder.

(4) Opplysninger som er taushetsbelagt etter andre ledd, kan gis videre til utenlandske og internasjonale myndigheter og organisasjoner når dette følger av internasjonale avtaler som Norge har inngått.

(5) Opplysninger som tilsynsmyndigheten mottar i medhold av § 10, kan ikke brukes som bevis i en senere straffesak mot den som har gitt opplysningene.

Spørsmål?